

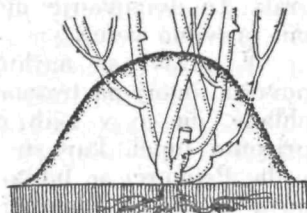
vejice v topli sobi razcvetó, postavite vazo na hladno, da se cvetje dalj časa ohrani. Pa tudi vejice belega trna, breze, macésna, divjega kostanja, vrbe in leske lahko potaknemo v vodo, kjer nam popki poženo in rastline ozelene.

Še eno skrivnost vam hočem odkriti.

V plitvo posodo, recimo na krožnik, položite plast vate ter jo namakajte z mlačno vodo. Nanjo potresite prav na gosto lečo. Da bo vata vedno vlažna, jo vsak dan orosite z mlačno vodo. Čez nekoliko dni bo leča skalila in pgnala zelene bilke z nežnimi listki. Kmalu bo ves krožnik poln dišečega zelenja, ki se lepo poda na mizi ali pa pred božičnimi jasljami. Poizkusite, ne bo vam žal!

Drage cvetličarice! Ako hočete, da vam bodo sobne cvetice srečno uspevale, upoštevajte moje nauke! Treba je razumeti jezik, ki ga govore cvetice. Poznati morate njih življenje in hotenje. Čim bolj se boste zanje zavzele, tem več sreče in zadovoljnosti boste imele pri svojih ljubljjenkah. Cvetice naj bodo vaše dobre prijateljice, ki naj vas zmerom poživljajo in utrjujejo v vas vero v življenje, saj nam jih je Bogec dal za blagoslov.

Še nekaj! Na vrtu prisujte v lepem vremenu nizkim vrtnicam rahlo zemljo. Visoke vrtnice pa pripognite k tlom ter pokrijte s smrečjem. Obrezali jih boste šele spomladi.

Prisuta nizka vrtnica.

B. D.

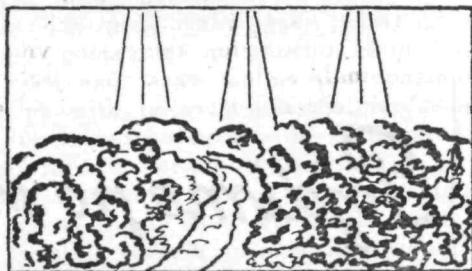
Običaji in navade naše zemlje

Danes je podnebje nekega kraja splošna označba za vse vremenske pojave, ki so ta kraj v raznih letnih časih obiskali. Včasih ga imenujemo s tujo besedo klima. V glavnem je podnebje odvisno od treh činiteljev: topline zemeljske površine, vladajočega vetra in množine vlage v zraku.

Najprej moramo opisati veter, ki je tudi v človeški zgodovini imel svoje važno mesto. Brez pasatnih vetrov, ki stalno vejejo v ravnikovem pasu, ne bi Kolumb odkril Amerike. Bilo bi treba počakati iznajdbe parnika. Deželam Sredozemskega morja prinesejo dobrotni vetrovi poleti ono množino vlage, ki daje tisto rodovitnost, ki je napravila iz teh dežel cvetoč vrt. Večkrat ste že čuli tudi o strašnih peščenih viharjih, ki zasipajo ljudi in njihova bivališča. Takrat je veter uničujoča pošast v človeški zgodovini. Bele kosti ljudi in živali po puščavah, ostaline dreves in hiš ter zapuščenih vasi pričajo o sovražnem peščenem viharju. Vse to je delo vetrov, toda kako ti nastanejo? Zrak, ki se segreje, je lažji, dvigne se v višave in pod njim nastane prazen prostor, kamor pritise mrzli, težji zrak. To dvigovanje in menjavanje povzroči hitro premikanje zraka, ki mu pravimo veter.

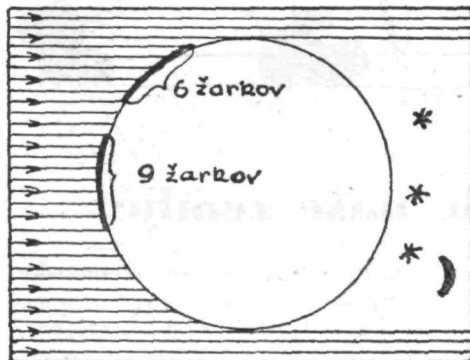
V naravi se najhuje napijejo sončne toplote puščave in skalnata površja, manj pa travnate pokrajine. Zato se tudi puščave in skale hitreje ohladi, da je v njih ob sončnem zahodu neprijetno mrzlo, a gozd je prijetno topel, kar ste že sami skusili. Odlična shramba za toploto je voda. Primorci se lahko hvalijo z milejšim podnebjem, ker jim ga izravnavava morje, a planinci morajo skrbeti za dobre kože, kajti njihovi domovi so sredi gora daleč stran od toplotne shrambe, morja.

Naša peč, preljubo sonce, nas poleti vsak dan greje močnejše in dalj časa kakor pozimi. Ni to edini vzrok, ki odločuje o meri toplote, tudi smer padca sončnih žarkov na zemljo je merodajna. Čim navpičneje

padajo žarki, tem močnejše grejejo, čim poševneje padajo, tem manj moči imajo. Opoldne nas sonce najbolj greje, saj je skoraj navpično nad nami, zjutraj in zvečer pa njegovi poševni žarki nimajo veliko moči.

Ker je naša zemlja okrogla, ne zadene isto število žarkov povsod enako velike ploskve. Na ravniku

pade več žarkov na isto ploskev, zato je tam vedna vročina, stalno poletje, na tečajih pa manjše število žarkov, ki poševno zadene površino. Tam je zato kraljestvo mraza in ledu.

Še bolj se vam bo zdelo zamotano, če pomislimo, da mora sonce ogreti tudi zemeljsko ozračje. Ko potujejo sončni žarki skozi ozračje do zemlje, so v takem diru in naglici, da ga ne morejo segreti. Zrak se segreje na ta način, da zemlja delček za delčkom toplote, ki se je

je napila od sonca, odda zraku, ki se tako segreva. Čim bolj se zemlja segreje, tem bolj se segreje tudi zrak.

Marsikdo izmed vas misli, da je zrak nič, pisan ništre. Le zamahni z roko hitro sem in tja, takoj ga čutiš med prsti. Ker je telo, saj ga čutimo, mora imeti tudi težo. Prej smo rekli, da je ozračje sestavljeno iz posameznih plasti, ki leže druga vrh druge. Tu si mislimo tole: cvetice ste že pripravili za herbarij. Vzeli ste knjigo, med dva lista vtaknili cvetico, knjigo zaprli in sedaj na to knjigo naložili druge knjige, čim več, tem bolje. Kje je bila največja teža, oziroma največji pritisk? Spodaj, kaj ne. Tudi na zemlji je tako, čim nižje smo, večja je teža zraka, večji je njegov pritisk ali tlak.

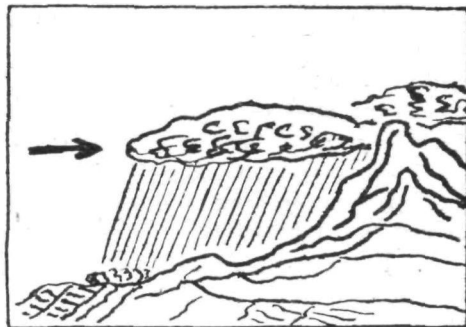
Prav za prav je človek velik revež in velik junak, vse obenem. Poleg tega, da prenaša svojo težo po svetu, mora istočasno pestovati še zrak, ki leži na njem. Da to ni malenkost, takoj razložim. Na 1 cm² je teža zraka nekaj več kot 1 kg (točno 1033 g), človeško telo mora prenašati težo 15.000 kg nad seboj. Če ne bi v človeški notranjosti obstajal nasprotni pritisk, bi človeka stisnilo kot jabolko v stiskalnici; 15.000 kg je toliko kot pravi tovorni železniški voz in kdo si ga upa dvigniti?

V ozračju se ta pritisk menjava. Včasih je malo višji, včasih nižji in do 17. stoletja ga niso znali izmeriti. Takrat je človeštvu podaril Evangelista Torricelli barometer ali tlakomer, danes vsakomur poznano pripravo, ki nam kaže zračni pritisk ali tlak.

Ko je bila tako poznana priprava za določanje tlaka, so z njo učenci poizkušali in preizkušali, računali in sklepali in danes so že toliko izvedeni, da na podlagi pritiska, vetra, vlage in še nekaterih drugih činiteljev napovedo vreme kar vnaprej. Kako so take napovedi koristne, ste spoznali sami, saj gotovo prebirate vremenska poročila v časopisih ali poslušate napovedi v radiu, če drugače ne, pa takrat, ko se pripravljate na izlet.

Veter vedno veje iz krajev visokega pritiska v kraje, ki so pod nizkim pritiskom. Čim večja je razlika, tem močnejši je veter; če je prav velika, takrat nastane orkan, tajfun, ki zlasti v Ameriki uničuje človeka in njegovo delo.

Vetrovi skrbijo tudi za padavine. Kaj so vodni hlapi, kako nastanejo in drugo, to že gotovo veste. Padavine so vedno odvisne od vetra in površine zemlje. Morske obale, ki jih obkrožajo visoke gore, imajo vedno veliko padavin, kajti veter z morja prinaša težke, z vlago nasičene oblake, ki morajo del te oddati, da se lahko dvignejo čez gore. Čim bolj plavajo oblaki v notranjost, tem bolj izgubljajo vlago. Najteže je onim krajem, kjer stalno vejejo vetrovi iz mrzlih v gorkejša kraja. Taki vetrovi prinašajo oblake, ki ne oddajajo svojega tovora vlage, ker toplejši vetrovi lahko nosijo več vodnih hlapov. Posledica tega je, da se taki predeli zemlje izpremenijo v puščave, kajti če dežuje samo po enkrat do dvakrat v 10 letih, ne more rasti niti trava, kaj šele kaj drugega.

(Dalje.)